

F O A I E

пентрѣ

МИШЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 42.

Luni 19. Octomvrie,

1842.

ВІАЦА ПРИНЦЪЛЪИ ДИМИТРИЕ КАНТЕМИР.

(Din хронוגрафїе Молдовеї.)

(Брмаре.)

Петрѣ чел маре пе темеїл ачестїи трактат аѣ порнїт ошїле спре Молдова дн прїмѣвара англїи 1711. Авангардіа лїи, komendїитѣ de генералѣ Шереметев лїаѣ пропѣшїт, кѣ скопѣ de а кѣпрїнде подѣл каре Кантемір дѣрасѣ пе дѣпѣре, шї deodatѣ отѣтѣсѣ дн табѣрѣ ла Цѣдора пе Прѣт, vnde шї принцѣл Дїмітрїе аѣ адѣс оастеа Молдовапѣ. Дн о прокламадіе їскѣлїтѣ дн 5. Маїѣ шї тїпѣрїтѣ, Domnїл аѣ декларат а са алаандїе кѣ Рѣсіа, аѣ днтемеет астѣ тѣсѣрт прїп кѣвїнте релїгоасе шї полїтїче, пропѣлїндѣсе шї кѣлкареа че аѣ фост фѣкѣт Тѣрчїи кондиціїлор челор векї кѣ каре лї с'аѣ фост дн кїнат Молдова, кѣпрїндеа кѣ о арміе de 10,000 Молдовенї се ва дѣлнѣ кѣ келтѣїала Рѣсіеї, кѣ тоате провїантѣрїле се вор плѣтї дн пѣтѣрѣтоаре, шї сѣѣ педеапсѣ de морте, аѣ кемат пре тодї воерїї а се дн трѣпї кѣ оастеа молдовапѣ пѣп' ла 15. Івнїе. Дар ачесте декларадїї пѣ' ера дн сѣшїте de а днсѣфла днкредере днтре лѣквїторї, карїї дн шїпѣтѣл кѣпд арміа чеа

маре а Тѣрчїлор се апропїа de дѣпѣре, пѣ vedea спорїнд пѣтереа крещїнїлор. Чеа маї маре парте de воерї шї de лѣквїторї, педнкрезїндѣсе дн вїиторїме, се трѣсесѣ ла тѣпте, шї цара лїпсїтѣ de пѣпне шї чертатѣ de лѣкѣсте пѣ пѣтеа дндестѣла арміа рѣсіапѣ, каре кѣ пѣдежде de а гѣсі аїче провїант лѣасѣ demїлкат пѣмаї пе 20 de зїме, днкѣт ера de певое ал кѣра de песте Ністрѣ.

Петрѣ чел маре кѣ рѣтѣшїца оастеї сале, аѣ сосїт ла Прѣт дн лѣпа лїи Івнїе, шї днпрезѣпѣ кѣ днпѣрѣтѣаса шї кѣ кѣдїва офїдерї аѣ венїт ла Іашї, vnde дндатѣ лїаѣ днтїмпїнат днп тавера de ла Цѣдора Кантемір шї Шереметев. Монархѣл аѣ прїїмїт дн капїталѣ дїзрѣтѣпѣтѣл Domnїлї, а мїтрополїтѣлї Гедѣон, а клїросѣлї шї а воерїлор аколо днкѣ афѣлторї, карїї аѣ їскѣлїт трактатѣл че с'аѣ четїт дн катедрала сѣ. Ніколаї, шї днпѣратѣл арета маре драгосте шї сгїмѣ кѣтрѣ принцѣл Кантемір ал сѣѣ поѣ алаат.

Бїнеле че мїнѣа статорнїчїреа прїндїпїеї а авеа Молдовенїї Domnї мощенїтор днп о сїпгѣрѣ фамїліе, пѣ аѣ дндестѣлат пѣ оарекаре воерї, карїї кѣцета а пѣтеа авѣ претендіе асѣпра тропѣлї. Днтре ачестеа ера ворп. Георгїе Росет, чел че

ди тоате кінєріле с'аѣ сирєѣт а арєта мінєтрїлор рєсієні, нефолосєл че ар єрма дїн асемєне леєе, дїсєѣ тоате софісєтеле лєї с'аѣ зєдариєїт дїнаїтеа скопєрїлор чєлор марїнімоасє че аєає дїпєрєтєл пєпєтрє Молдова шї пєпєтрє Кантемір, че сїпєрє іл сокотеа вреднїк де аї дїтємєє фєрїчїреа.

Хрєстїанє Молдовєне фак о дескрїєре кє ашєпєтєл ал ачєстєї марє монарх; прєкєт шї де сєрєѣрїле карє аѣ єрмєт лє ачєаєтє дїкєпїєрє. Ел аѣ вїзітєт пєрїос тєлєстїреа де Трїї-Єрєрхї шї ачєєа а Голїєї, карє аѣ зїє кє єстє зїдїтє дї трєї стїлєрї, адекє: ачєл грєчєск, рєсієн шї полон. Лє оспєдєл че і с'аѣ дєт лє кєрєтє, Пєтрє чєл марє аѣ ашєзєт пє Домнїєл Молдовєї дїн кєпєл мєсєї, дїпєрєтєасє прєдєзєа дїн алт апартамєнт кє Доаннєа шї дїєпєлєсєлє воерїлор. Тоаєтє с'аѣ дїкїнат кє вїн де Котнар, карє аѣ плєкєт фєарєтє оаспєдїлор. Дєпєѣ ачєєа с'аѣ дїфєѣдошат чєїалєлєдї воерї, карїї де асемєне аѣ дїкїнат дїпєтрє сєпєтєтєа дїпєрєтєлєї.

Ачєстє дєпєѣ че аѣ пєтрєкєт трєї зїлє дїн кєпїтєлєѣ, с'аѣ дїпєрєнат лє Цєѣдєрєа зпде дїн зїоєа сф. Самсон, че єрє аніверсєлєа вїрїєнєї де Полтєвєа, пєрєтєтє аєѣпрє Свєдєзілор, мїтрєполїтєл аѣ сєрєвєт дїн кортєѣ о лїтєрєгїє шї тєдєєт, дєпєѣ карє аѣ єрмєт парадє мїлїтарєѣ шї зп марє оспєдєѣ *).

*) Оспєдєл с'аѣ фєкєт сєѣ вєлтєа чєрєлєї пє єарєѣ, дїн карє єрє фєкєтє мєсєлє шї сєкєлєлє пє карєлє шєдєа оаспєдїї, кєпїєрєтє фїїнд мєсєлє де о сєпєтєрєѣ пєпєтрє дїдєтєлєрєа пїчєарєлор. Лє ачєст прїлєж Молдовєнїї вєр фї вєѣт дїтєїєа дєтє вїн де Францїє, де карє дїн ачєа зї с'аѣ трєкєт о марє кєѣтїмє.

Атєпєчє дїн лєк де прєвїзілє дїєрєїтє де Бранковєнє аѣ вєнїт лє Ієшї спєт. Тома Кантєкєзіно дїсєдїт де кєѣївєа воерї дїн Цєрєа рєтєѣнєаскєѣ. Ачєст Кантєкєзін єрє пєпєт Бранковєнєлєї, от тєѣпєр пїлїн де ачєрїтє шї де кєрєж, карєлє фєрєѣ вєїєа Домнїєлєї сєѣ, аѣ вєнїт дїн Молдова де аѣ дїпєрєѣдошат пєрїтєа Рєсієнїлор. Нє тєрєїѣ сєсєѣє шї комїєтєл Мєкєдєн, трїмїє де Бранковєнє кє прєпєпєрє де пєчє дїн пєрєтєа Тєрчїлор. Дєр атєѣт Кантемір кєѣт шї Кантєкєзіно аѣ дїпєдєкєт трактєдїєа де пєѣчїєрє, зпєл пєпєтрєѣ вєкєа єрїє че аєає кєтєрєѣ Бранковєнєлє, єар алтєл пєпєтрє пєдєѣдєа аї єрмєа дїн Домнїє, дїкрєдїтїєнєдєсє кє прєстє пєѣдїн вєа кєлєѣє рєдєл пєрєтєрєї сєлє чєї дїноїтєарє. Прє лєѣпєѣ ачєстє Кантєкєзіно стєрєїєа а сє трїмєтє дїн Цєрєа рєтєѣнєаскєѣ зп корпєс де оаєтє рєсієнєѣ шї молдовєнєѣ, дїкрєдїтїєнєдє кє лєа а лор арєтєрє сє вєа рєдїкєа цєрєа дїн фєвєрєлє крєдїтїєлор шї вєа трїмєтє армїєї прєвїєнтєл дїєрєїтє че єрєа а дєзнєт дїн Цєрєѣ кє вєнї рєсієнєнєї. Дїпєдєр хєтмєнєл Ієоєн Нєкєлєчє, сфєтєїєа дїн сєкрєт пє Кантемір а нє рєсєїрєа оаєтєа сєа шї прїєн аєтєѣ єкспєдїєїє аш дїпєѣдїнєа пєтєрєа. Пєтрє чєл марє трїмїєсє дїн Цєрєа рєтєѣнєаскєѣ ачєл корпєс комєнєдєїт де гєн. Рєлє шї спєт. Кантєкєзіно кє сє їєає дїн пєтєрє прєвїзілє де карє аєає марє пєвєоє.

Дїн дєпїлїєѣ дїкрєдєрє дєспрє рєзєлєтєлє фєрїчїт а зпєр асемєнє тєѣсєрї, шї рєѣзєтєлєнєдєѣ пє дїпрєвїєѣ лєкрєрєа Рєтєѣлїлор шї а Бєлгарїлор, армїєа рєсієнєѣ шї а чєа молдовєнєѣ сє кєвєрєа пє дїчєтєл дєалєнєгєл Прєѣтєлєї кє сокєтїєнєѣ кє вєр пєтєа дїпєдєкєа трєчєрєа дєѣшмєа

нілор. Не каѣнд корпосѣл лѣи Рене кѣ-
принсесѣ Браїла, ворнікѣл Лѣпѣ днѣицѣ
цасѣ ла Домніе, кѣ визіръл аѣ днѣчепѣт а
трече дѣлѣреа ші се днѣреапѣт спре Прѣт.

Оастеа саксонѣ, каре краѣл Авѣгѣст
аѣ фост цѣрѣит де ацѣсторѣс, нѣ вінеа,
Бранкованѣ нѣші цѣнеа парола де а трі-
мете оасте ші провіант сѣѣ кѣѣапѣт, кѣ
нѣ се поате деклара фѣдѣиш пѣлѣ а нѣ
вені Рѣсіеніі ка сѣї апере Цара деспре
Тѣрчі, дар дн адеѣѣр темѣндѣсе ка сѣ
нѣї рѣпеаскѣ Кантемір Домніа.

Арміа се порнісе дн треї кѣлоане.
депѣртате доаѣ чеасѣрї зна де алта. Мол-
довеніі ера авангардіа фіекѣрїа колоане.
Генералѣл Іанош ера дн фѣрптеа днѣгїеї,
че нѣмѣра 7000 оамені, а доаѣ, дн каре
се афла днпѣрѣтеаса Екатерїна ші прин-
цѣл Кантемір, де 15,000, ера комендѣитѣ
де днсѣшї Петрѣ чел маре, еар а треїа
дн інфантеріе ші артилерїа греа, ера по-
вѣдѣитѣ де генералѣл Репліл. Колона дн-
тѣїа, че пропѣшеа арміеа, ацѣпѣсѣ дѣмі-
некѣ дн 6. Іѣліе дн прежта Саратеї, ші
атѣнче се вѣзѣрѣ не малѣл стѣпг а Прѣ-
тѣлѣї хп роїѣ де татарї, карїі се сѣїа дн
сѣс, ші нѣ тѣрзії дѣпѣ ачеаста аѣ сосїт
тоатѣ арміа тѣрчеаскѣ каре сѣаѣ прегѣтїт
спре а трече Прѣтѣл песте треї подѣрї.
Асемене пѣтере днсемпѣтоаре аѣ днде-
мнат не генералѣл Іанош а чере ацѣстор
дела днпѣратѣл, кареле сосїсе ла каселе
ванѣлѣї, дн депѣртаре де патрѣ чеасѣрї
дела Сарата, ші пентрѣ-кѣ артилерїа дн-
тѣрзіесѣ днкѣ ла шовїла-рѣѣжеї, генера-
лѣл аѣ лѣат порѣнкѣ а се днѣтерна днкѣ
дн ачеа ноапте кѣтрѣ днпѣратѣл.

Тѣрчіі тречеа Прѣтѣл дн тот кѣрѣсѣл
ачестеї зіме, ші аѣ кѣпрїнс о позїціе не

костїшеле деалѣрїлор че домнеазѣ шесѣл,
днчекѣндѣсе а спарѣе тавѣра рѣсіанѣ,
кѣнд не челалант мал' тѣтарїі се сѣїа
дн сѣс спре Хѣшї кѣ скопѣ а днкѣпѣїѣра
оастеа ші а о ловї не днндѣрѣпѣт. Дн-
прецѣїрареа се фѣкѣ крїтїкѣ, маї алес а-
флѣндѣсе кѣ ресерѣа ші артилерїа нѣ пѣ-
теа ацѣпѣце дн ла зіоа ачеаа маї департе,
декѣт пѣл' ла Стѣнїлецїі.

Атѣнче сѣаѣ пропѣс хатманѣлѣї Іоан
Нїкѣлче, деакѣ кѣ 200 dragonї рѣсіені ші
100 кѣлѣрѣцї Молдовені нѣ ар нѣтеа ешї
ноаптеа днп тавѣрѣ се кѣлѣѣзеаскѣ не
днпѣратѣл ші не днпѣрѣтеаса кѣларе
пѣл' ла мѣпѣї Ардеалѣлѣї, кѣнд дн астѣ
дїастїмѣ принцѣл Кантемір ші генералѣл
Шереметев, ар окѣпа не Тѣрчі ші ар зр-
та ресѣїѣл? Дар хатманѣл, орї кѣт ера
де воїпїк, тотѣш нѣ сѣаѣ визїт днѣтрѣ а-
чеаста, ші аѣ ведерат кѣ о асемене дн-
трепнїндере ар фї маї вѣтѣмѣтоаре декѣт
стареа де фацѣ, днкѣт сѣаѣ хотѣрѣт а
рѣдїка тавѣра ноаптеа, че ера фоарте дн-
тѣнекоасѣ, ші а се днѣтерна пѣл' ла стѣ-
нїлецїі. Сосїнд аколо дѣмінекѣ дн 8. ла
рѣѣѣрсатѣл зорїлор, арміа аѣ днѣтрат дн
таѣера днѣтрїтѣ ші сѣаѣ ашезат сѣѣ апѣ-
рареа артилерїеї лѣї Репліл.

Дндатѣ дѣпѣ ачеаста аѣ сосїт ші
корпосѣл ген. Іанош, кареле, днформат
дн каре, се трѣѣа днндѣрѣпѣт, дар апроа-
не де тавѣрѣ сѣар фї спарт де Тѣрчі, деакѣ
Кантемір нѣ ар фї ешїт кѣ Молдове-
нїі днѣтрѣ ацѣсторѣл сеѣ. Дѣпѣ о лѣнтѣ
де треї чеасѣрї кѣ о пѣтере де 60,000 кѣ-
лѣрѣцї Тѣрчі ші Татарї, аѣ кѣцїпїгат лѣзѣтѣ
а рѣспїнѣце а лор ловїрї днфокате ші а
скѣпа ачест корпос кѣ кареле аѣ днѣтрат
дн тавѣра дела стѣнїлецїі.

*)

Андагъ че сосі тареле vezір, Търчіи фькъръ кѣтева асалте асѣпра тавереі рѣсіене, че пѣрѣреа кѣ а лор пердере с'аѣ рѣспіне. Прінцѣл Кантемір кѣ Молдовеніи аѣ фост днсерчінат а алѣнга зп корпос де епічері каріи се ашезарѣ дн досѣл зпор спіні, ші ачеастѣ позіціе с'аѣ днгрѣдіт кѣ тѣрїи.

Ан міжлокѣл лѣнтелор педлчетате, днповораці де аршіца зілѣі, ші пѣтімінд де mare сете; Рѣсіеніи, ді ші ера сѣпшші фокѣрілор дѣшмѣнеці, с'аѣ апроплет де Прѣт ка сеші поатѣ стѣнѣе сетеа.*)

Дар о алтѣ днпрецізраре аѣ маі споріт днгрїжіреа прінцѣлѣ Кантемір. Маі пайнте се хотѣрїсе, ка атѣт днпѣрѣтеаса кѣт ші доатна се рѣтѣе дн Іаші дн кѣрѣл ачестеі експедиці.

Екатерїна днсѣ зрѣжнд дѣнѣ днпѣратѣл, доатна кѣ аї сеі фїі ші кѣ алте соціи а воерілор рѣтѣсесѣ дн четѣдѣіа Іашѣлѣі, сѣв апѣрареа зпѣі мік гарнізон, пе кѣнд содѣл еі нічі пѣтеа аї тримете вре зп ацізтор, дар нічі а о днціінѣа де прїтеждіа дн каре се аѣла.

Зїлеле де 8 ші 9 с'аѣ трежт дн неконтенїте вѣтѣлїи, асалтѣрї, ші вомбардареа тавереі зрѣа зіоа ші поаптеа. Търчіи вїзїндѣсе дн пѣтѣрѣл лор чел mare ші дн позіціеа фаворїтоаре, ловеа пѣрѣреа кѣ оастеа днотѣ ші проаспѣтѣ', іар Рѣсіеніи, ацізтораці де артілерїа лор маі вѣпѣ, се апѣра кѣ ачел кѣраж че днсѣфѣл фїінѣа зпѣі варѣат mare ші сѣвенїрѣл вїрѣінѣелор трежте.

Треї зіле дѣарѣндѣл с'аѣ вѣтѣт ар-

міле кѣ mare пісѣтѣ, дар кѣ пѣціп режѣлат. Рѣсіенїлор кѣ пепѣтїндѣ аѣ фост а маі зрѣа дн астѣ позіціе о лѣнтѣ атѣт де пеасѣтѣпатѣ.

Лїпса амѣніціеі, фоаметеа ші вѣтѣлїиле каре скѣдеа ачестѣ оасте атѣт де мікѣ, пѣнеа пе Петрѣ чел mare дн кѣмпѣлѣ де а се днкіна дѣшманїлор сеаѣ а перї.

Ан міжлокѣл непорочїрілор че авеа се днгїтѣ родѣл остепелїлор сале челор тѣреде, днпѣратѣл пѣ пѣтѣ ведеа фѣрѣ одерїре зп спектакѣл атѣт де кѣрїт каре се днфѣдоша окїлор сеі. Деспѣдѣждїт де тѣнтѣре, ел се трасѣ дн корт, знде скрїсе кѣтрѣ сенат ачесте кѣвїнте вредніче де адѣчереамїнте: „De воїз кѣдеа дн тѣна дѣшманїлор, сѣ пѣ тѣ маі сокотїці де ал вострѣ днпѣрат, ші де в'аш скрїе еѣ днсѣш сѣ пѣ плїніці врео поронкѣ каре ар фї днпротїва інтересѣлї днпѣрѣдїеі, іар де воїз тѣрї, атѣнче алеѣдївѣ де днпѣрат пре чел маі вреднік днтре вої.“

Пе кѣнд ера акѣфѣндат дн аса дѣрепе ші гѣста зп скѣрт репаос, Екатерина, вреднікѣ де а се днпѣртѣшї де вѣнѣта ачестѣі mare монарх, се днгрїжеа де а лѣі тѣнтѣре. Еа аѣ пѣс ла кале кѣ Кантемір проектѣл лѣкрѣреі днкіпзїте. Ачест прїнцип, кѣпоскѣнд фоарте вїне атѣт стареа де фаѣѣ а Търчіеі кѣт ші карактерѣл тарелѣі vezір Mehmed, пѣ аѣ фост ла дндоїалѣ де режѣлатѣл чел дорїт. Ан ачеа поапте днпѣрѣтеаса аѣ адѣнат сѣат де ресвоїз, дн каре с'аѣ хотѣрїт а се адреса дн партеа маршалѣлї Шереметев о скрїсоаре кѣтрѣ mare vezір кѣ пропѣпере де паче фолосїтоаре пептрѣ Търчі. Пре лѣнгѣ ачеста і с'аѣ трїмес дарѣрї алѣтѣїте дн

*) Сїре а пѣтеа транспорта ана, с'аѣ дешертат тоале васїле кѣ вїш ші кѣ ідромед (med).

одоаріле дѣпърътесеї шї алте цїваерврі че с'аѣ пѣтѣт адѣна дела Кантемір шї дела генералї, шї о сомѣ, прекѣм зїк хроногра-фѣріле Молдовеї, де 800 пѣнци де ванї.

Маре везїр, а кървіа їнстрѣкції ера де а дѣкее о паче фолосїтоаре, с'аѣ дѣдемнат маї пѣлт дѣтрѣ ачеаста де тѣжївїріле де каре рѣсзна тавѣра са, пентрѣ оторвріле челе сїнцитоаре че пѣтїмеа Епїчерїї ла ата-кѣл тавереї, а кървіа шанцврі ера тїксїте де морцї. Дрептачеа с'аѣ дѣкеет о армі-старе де треї зїле дѣ каре с'аѣ трактат кон-дїціле пѣчеї.

Cosїnd амбасадорїї Рѣсїеї дѣ тавѣра тѣрчеаскѣ; тареле везїр, дрепт кондїціе прелїмінаре (прегѣтїтоаре) аѣ черѣт а і се да прїндѣл Кантемір ка зѣ ревел кѣтрѣ по-артѣ. Амбасадорїї аѣ черѣт їнстрѣкції де ла дѣпѣратѣл, кѣдїва къртезанї л'аѣ сѣ-тѣїт се жертваскѣ пе зѣ сїнгѣр от пентрѣ тѣпѣтїреа арміеї шї а дѣпѣрѣдїеї. Дар ачест сѣфлет марїнімос аѣ лепѣдат о асе-мене пропѣпере шї аѣ порѣпчїт амбасадо-рїлор а респѣнде :

„Маї месне т'ашї дѣдѣплека а лѣса Тѣрчїлор тоате дерїле че се дѣтїнд пѣлѣ ла Кѣркс; кѣчї, пѣрѣсїндѣле тїар рѣтѣ-неа нѣдежде а ле маї пѣтеа кѣдїга, дар пердереа паролеї теле ар фї лѣкрѣ невїн-декат. Нѣ пот се о калк, нїчї се даѣ пе зѣ прїндїп, кареле ш'аѣ лѣсат прїндїпатѣл пентрѣ dragosteа mea. Ної нѣ авем де дѣ-сѣшїт алта декѣт нѣмаї чїпстеа, чел че о перде, дѣчетеазѣ а фї дѣпѣрат.“

Ачеастѣ декларацие есте кѣ атѣта маї пѣлт стрелѣчїтѣ кѣ соарта лѣї атѣрна де еа. Амбасадорїлор с'аѣ порѣпчїт а зїче, кѣ Кантемір нѣ се афлѣ дѣ таверѣ, кѣнд ел дѣ кѣрсѣл ачестор трактації, ера аскѣнс

дѣ тресѣра дѣпѣрѣтесеї, деспре каре се-крет щїеа нѣмаї хат. Нїкѣлчеа шї зѣ копїл де касѣ карелеї адѣчеа демѣпкат.

Статорнїчіа карактерѣлѣї дѣпѣратѣ-лѣї, аѣ дѣдѣплекат пе тареле везїр а се лепѣда де о претендіе, каре ар фї пѣтѣт дѣпедека дѣкеереа пѣчеї фаворїтоаре Тѣр-чїлор. Ачеастѣ паче с'аѣ дѣкеет ла 12. Ізліе 1711 кѣ тоате опїтелеле лѣї Карол ал XII., рїга Сѣезїеї, кареле венїсѣ дела Bender дѣ тавера тѣрчеаскѣ, кѣ скоп де а дѣпедека їскѣлїреа пѣчеї.

Прїетенїа лѣї Петрѣ кѣтрѣ Кантемір шї рекѣпозїцінда ачестѣїа аѣ цѣпѣт дѣ тот кѣрсѣл вїедеї ачестор дої варѣадї, монар-хѣл аѣ афлат дѣ Кантемір зѣ сѣтѣтїтор кредїчос шї лѣтїнат дѣтрѣ плїнїреа про-екѣтелор челор марї. каре аѣ дѣтешет пѣ-тереа їмперїеї.

Арміа рѣсїанѣ, прїїмїнд провїзіоане де ла Тѣрчї шї дела Молдовенї, се трѣчеа дѣдѣрѣпѣт пе ла Мовїла-Рѣѣкеї. Кѣ тоате кѣ пачеа ера дѣкеетѣ, татарїї зрѣанд а дѣче дѣ скѣлѣїе зѣ тареле нѣтѣр де Молдо-венї, оастеа молдованѣ аѣ ловїт ла гѣра Жїжїеї пе ачїї рѣпїторї шї аѣ тѣпѣтїт пе тѣлцї дїп компатрїоцї. Дѣнтре ачещїа се афла кѣпїтанѣл Чїзхореанѣл трїмес де кѣ-трѣ Doamna Kassandra кѣтрѣ Кантемір, ка-реле дела ел аѣ афлат кѣ Тѣрчїї нѣ кѣлка-сѣ капїталїа. Прїндѣл Кантемір с'аѣ грѣ-вїт а терѣде ла Іашї, зѣнде аѣ петрекѣт доаѣ зїле спре а се прегѣтї де дрѣтѣл дѣнде-лѣпкат. Ел аѣ адїїнс арміа рѣсїанѣ пе Прѣт ла Загаранчеа шї кѣ еа аѣ трекеѣт Нїстрѣ пе ла Мовїлеѣ. Дѣпѣ о скѣртѣ domnie de 9 лѣпї, аѣ пѣрѣсїт Молдова, акѣрїа фери-чїре шї лавѣѣ ера цїпта тѣтѣрор лѣкрѣрї-лор шї а скрїерїлор сале. (Ва зрѣта.)

ФАБЪЛЪ.

Макъл ши виорелеле.

Макъл ка о плантъ стрікътоаре, каре
пъдъшъ пе челелалте планте, фінд лъпъ-
дат дін гръдінъ песте дънъре дінкоаче, аъ
пикат днтре градіоаселе виореле; апоі раза
соарелъі, пе каре виорелеле о пріітіаъ пі-
тре рътърошіі стежарі, такъл къ капъл съъ
чел дпкочіат ка зп търван дпченъале дп-
pedeka de а стръвате ла виореле. Міросъл
ші фрѣмошелъл колор, сімбѣл ал статор-
пичіей, де каре пъпъ акъта лезл се дндъл-
чаа дела виореле, фінд ачелеа акъта кѣтро-
пите де так, се пърја къ вѣпъ дела так ши
такъл ажъпсесе дп фавор ла леъ, іар кре-
дпчѣоаселе виореле ераъ ка ши зитате; пълъ
кѣнд пікѣнд гнда дпн стежарі, ши сѣър-
тѣнд пестаторпикъл търван ал такълъі, а-
честа се възъ дпнаптеа лезълі къ капъл
плещъг ши веліт, іар виорелеле ши дп тіп-
пъл апъсърпіі лор тот репъскѣндъсе, с'аъ
тот дпфрѣтсецаг ши повілітат. Аша такъл
акъта чзпіт дп тіжлокъл виорелелор е рѣ-
шінат фѣарте, іар еле дп патріа лор даъ
дпдоіт мірос лезълі; колоръл лор чел въл-
път къ атът есте маі десѣтъгчіос пентрѣ
леъ, дък ши днтре сіне о віадъ къ атът
маі десѣтъгчѣоасъ; лавдъ лѣі Дѣмпезеъ,
къ педрептатеа такълъі с'аъ дескоперіт ши
с'аъ слѣтїт ши се ащеаптъ къ възкъріе вені-
реа пѣсторімор, ка съ плівеаскъ пе ачелеа
дп акърор кап се сѣтмедіа търванъл.

Мънтеанѣ, дпн Кокѣд,

(дп Ънгаріа.)

ЕЛЕЦІЕ.

Ла прѣндърата денъміре а Мър. Сале
прелъмінатълъі Domn Basile Erdeli
de епіскоп г. к. ал Орадїей марі.

Domnъле чел стрълъчїт дпн черїсрї віневоенте,
Дъі лъмінаре челвї чедї цїе плѣакъ капъл!
Нъ вреъ еъ, ка зезл пълъпеск къ пъте Аполлон
Сътіі фїе спрїжїнітор, деліе ідол атар.
Ал теъ лъмінътор дпн Олімпъл тѣнтеле чел сѣжїт
Domnъл есте Зеъл, тоатъ пѣтереа цїпѣнд.
Спїрїтъл ал пострѣ къ Хрїстѣ стрълъчїторъл
Інімілор чел сѣжїт, кѣі опораре фѣкъѣі,
Мъзеле воастрепълънїі пѣ воїъ сътіі поарте лъмінъ,
Фъгъ Талїа деїчї, Терпсіхѣре дѣпъ еа.
Ън Domn іе пѣ Марц, Жоє, пѣ Нептѣн, піче Платѣ,
Чї Саваѣт сѣжїтъл, каре фѣкъ че vedem.
Domnъл ачест лъмінат кѣтѣнд ла грїжіле тѣле
Шї ла чел стрълъчїт пъте де каре doream,
Ла стрълъчїта зїѣа тѣлтор мїі спре възкъріе
Датъ лъмінъ тіе сътіі дѣрѣаскъ акът.
Разеле кѣі рошїзѣе зїѣрї адъкѣнд съ реверсе
Мпндеї тѣле лъчїрї ліне, воїѣсе ши дѣлчї,
Кѣпвїнаре кърор пре търїтъл Erdeli съ'л пот
Дп кѣнтърї гълъсі, възне Basile! зїкѣнд;
Іатъ венї зп соаре де тѣлт ши таре dorit, въз,
Кареле тѣлт възн прїп възнавенїре фѣкъ.
Тѣмпъл акът сосі кѣнд карміне къ възкъріе
Дптіпъжнд, възнл фѣарте пърїнте търїм.
Лавделе лѣі пѣ воїъ съ ле пѣтър къ дѣогаре,
Кѣнд цїѣ къ дѣисъл лавда зрече де тот.
Нъмаї ла палтъл вінецїтъл черїъ рѣдікѣт пої
Окїї ши гѣндъл, таре плѣкаре фѣкънд,
Шї Domnъл тѣтѣрор лъздѣнд арѣгъм възкъріе,
Къз дѣрѣїт възн Domn ши стрълъчїт лъмінат,
Налта віадъ акѣї ферїчїт волд фаче ла фїі сѣї,
Фантеле лѣі дп фак дпн търїтор пемтърїт.
Прїп фервїндї рѣгъчѣнїі не рѣгъм пої Domnъл а тоате!
Дп мъдїі апї кѣстел, тот ферїчїт сѣпътѣос!
Лънга віадъ де ічї со скїмѣе віадѣ черїаскъ,
Пліпъ де марї възсрї, плїпъ де дѣлчї възкърїі.
Дп тѣмп лънг фър' марїне къ търта шїе датъ
Лъздѣнд зп фѣкътор, Domnъл а тоате, Зеъл
Пърїце Сътмарълїі прїп М. Ноак.

T B N E T B L.

О поагте 'нтгвекатъ акзм съ ръспъндисъ,
Ші опі каре фіинцъ, дп. сомнъ адънчїт,
Гъста а еї одіхнъ, че зїоа іо рънїсъ,
Прїн тзвчї, мїте лъкрърї, пъказ не контенїт.

Тъчере аторцїтъ дптїнсъсъ-аса domnie
Ші зефїръ чел дълче, не дпчетат сѣфла,
Бъкошъл весте зїоа, дп а попцїї армонїе,
Ші омъл плїн де паче, воїе-асъ дешепта.

Ръспънд ачі тъчереа, d'odatъ фъръ весте,
Ън взет дїнтре позрї рънеде дпфрїкомат.
Дпспъїтмънтъзъ пре омъ; шъ'н прїпъ'ъл сіедеце
Съ чъръ аѣсторїзъл, ачелъї Предрпалт.

Акзм не лецїзїдїї чеї ръї шї пъкътошїї
Ш'адък дп гравъ-амїнте, де чел а тот пре сѣбнт
Азд, зрдїа пїкъ, не дрепцї, некредїнчосїї
Ш' аменїнцъ 'а префаче, дп църнъ дп пътжпт.

Къ інїмї дпмїте, ла домнъл съ дпкїпъ,
Мъреде апрїнд фъклїї, шї сѣпте тъмъерї;
Дїн гъреле лор рвцї, съ дпалцъ фъръ вїпъ,
Спре аї тъмътї д'ачесте кзмплїте детъврї.

Ла тїне Пре дпалте, ръгъм ажъторїнцъ.
Атале сѣпте лецї, де шї пз ле пъзїм,
Не іартъ тз пърїнте, дїн п'алтацї лъкзїнцъ;
Къчї мълте кътръ тїне, не дпчетат грешїт.

Дар Домнъл плїн де зръ, де алор пелецїре
Брдїа ш' о аратъ, прїн поръл твпъторїх
Шї тършавїле тръпърї, менїте спре жъртфїре
Де тънаї съ довоаръ, прїн фокъл свъръторїх.

Къмпїле дпалвїте, де оасъ 'нпръдїате
Шї мїросъл де стървзрї, че аеръ 'нпеста
Фъчe пре омъ съ крѣзъ, къ нїчї о вїетате
N'ар довъндї ертаръ, ачелъї пре дпалт.

Пъдїн! шї іатъ 'нчене, а Домнълъї тънїе
Ш'а лъї кзмплїте фокърї, не 'нчет а с'алїна.
Дар, пъмаї пъкътошїї, де асгъ грозъвїе
Пъръ къ дпкъ пз пот, де моарте а скъпа.

Къноащедї вої о дрепцї, не чел дндъръторїх
Ачела че прїн тзнет, аъ врвт съ дпсъмпнезъ,
Къ ел есте пърїнте, ш' ал постръ ѣрзеторїз
Шї тот хаосъл лътеї де ел съ гъвернѣзъ.

Нїкълаї Бъркї.

РЕСПЪНСЪРІ шї РЪГЪРІ.

Не афлжндъ-не дп старе де а пътеа
да ръспънсърї прїн скрїсорї прївате ла тоцї
ачеї вїневоїторї прїетїнї, къцї не чер,*) не
vedem сілїцї іаръш, а маї алеце кътева ма-
терїї, каре кредем къ вор пътеа інтереса
шї не алдїї дїн пъвлїк, шї але дпмъртъшї
прїн органъл ачестеї Фої.

1. Доаъ скрїсорї дела Т*** дїн 21. шї
24. Септ., аъ препъс, къ алте чїпчї епїстоле
ддрептате кътръ пої де маї пайнте ар фї
перїт саъ ла поща дїн Бчкр. . . саъ аїреа,
фїндкъ п'аъ прїїмїт нїчї зп ръспънс ла аче-
леаш. Спре а одїхнї не прїетїнїї поцрїї дїн
Т***, дпкредїндацї дїн парте-не, къ дїн
Фоаїа ачеста пз се пот пїтъла тоате е-
ксетплареле, аръгъм, къ пої дела DDлор
ам прїїмїт пъмаї патръ скрїсорї, дїн каре
ла зна дп сем. I. ам ръспънс кз фапта, іар
дп сем. ачеста ла чеа дїн 15. Септ. ам
дат деслъшїре шї дп скрїс, не а треїа ам
пъвлїкат'о, шї а патра, іатъї датъл маї сзс.
Неарпъреа фоарте рѣъ, дакъ знеле скрїсорї
с'ар фї пердѣт. Пентръ препътерацие съ
се чеаръ Reserisse дела пощъ негрешїт.

2. Ла зрпътоареле скрїсорї: Дїн Країо-

*) Дела Іанъарїе пъвъ асгъзї (дп 15. Окт.) Ре-
дакторъл, афаръ де алте імпровїзъдїї ла каре
есте осжндїт ка алдїї тоцї, фъкъ шї 203 скрї-
сорї прївате; преанъдїне пентръ зп котгоар,
дпсъ тълте пентръ о тжпъ.

ва къ датъ дела 25. Маѣ ші спре тѣла поастръ тираре соситъ поаъ нѣмаѣ дн 5. Окт.; дн Іаші дела 7. Септ.; алта дн Іаші дела 28. Септ.; дн Бѣкрещі дела 22. Септ. (соситъ нѣмаѣ дн 14. Окт. !); дн Кѣмпѣлѣнг дела 5. Окт. — тоате днсоците де вѣкѣдї поетиче, рефлектѣм пе DD. Акторі, къ пѣпъ астъзі се афл дн пѣлпѣл редакціеі 52 нѣмаѣ вѣкѣдї поетиче, каре, а фаръ де преа пѣдїне че къпринд ісвирі персонале, тоате ацеаптъ ка съ вазъ лѣмина. А не прїпі къ поезїле нѣ пѣтем, дн прїчїнъ къ прекѣм Двоастръ віне щїдї, нѣ тодї оаменї авд кѣптѣл Пїерїделор., нѣ тодї сїмт фертекѣл ліреї шчл. шчл. Кѣ рѣнд шї къ време съ ле vedem пе тоате.

3. Дела Парїс дн 6. Окт. к. п. Прептерациа Домпѣле че пофетїдї, се поате фаче пентрѣ Парїс ла Віена къ днлеспїре тѣлт маї маре декѣт ла Брашов. Пентрѣ челеламте стрѣне че атїндедї въ тѣлдѣтїм.

4. Дн 19. Авгѣст. Пентрѣ дѣпликадіа консѣнатор (а несѣнѣтоарелор). Еѣ Прїетїне д'ам спѣс дн персоапъ, кѣмкъ нїчї одатъ нѣ тѣ воїс днвої къ ачеа днотѣрѣ де а дѣплика консѣната дн лімба поастрѣ, де а зіче адекъ: ad-dѣн шї нѣ адѣн, еллѣ шї нѣ ел (ille), ап-плїкаре шї нѣ аплїкаре (applicare.) Нѣ почїс тѣгѣдї, къ знеорї am venit шї еѣ дн іспїтѣ де а пѣзі препозїдїле съв шї дн, шї а скріе ворвеле дн еле компѣсе дѣплекѣнд літера дн зртѣ, спр. п.: съвпѣпере саѣ съвпѣпере, днпек; днсъпесте пѣдїп ам вѣзѣт, къ дакъ воїс респекта пе съв, воїс фї сїмт а пѣзі аналодіа шї пе тоате ворвеле комѣне лімбеї ромѣне шї челеї латїне, каре дн ачеаста дн зртѣ капѣтѣ дѣпликаре, а ле скріе тот дѣ-

плїкате шї дн ромѣнеще, кѣм: калле шї кѣлмѣторїе, валле шї вѣллічїкѣ, ann, (annus), царрѣ (terra), ассемѣн (assimilo), addѣк, аппѣр (opperio), еллѣ, елле, (ille, illae), моалле (mollis), фоалле (follis) ш. а. Ачеастѣ днотѣре нѣ о почїс днвѣрѣдїша дн прїчїнѣ: 1) Кѣ нїчї днтр'о парте а парїеї ромѣнещї нѣ се азде асеменеа пропѣдїаре греа пентрѣ органеле де ворвїре а Ромѣнѣлѣ; 2) Пентрѣкъ нїчї кїар латїнї чей маї веки днпїante де поетѣл Ennius п'аѣ авѣт дн ортографїа лор асеменеа дѣплїкаре, чї спре п. пропѣтеле oloe (аша зічеа шї скріеа чей веки пе ille) дн скріа нѣмаѣ къ зн l. Orthographia romana sive latino-valachica а ферїчїтѣлѣ Пентрѣ Маїор тїпѣрїтѣ лѣтїнеще ла Бѣда дн 1819 о аї? Чїтеде шї аколо ла ф. 2 шї 3 ачестеа: Sciendum autem, in valachico sermone nullam consonantem geminari: qui usus etiam apud antiquos latinos fuit, ante Ennium, qui primus geminationem consonantium in latinam linguam invexit. Vide Festum. Haec proprietas una est ex illis, quae vetustatem linguae valachicae arguunt. Hinc, tolerari non possunt ii, qui nescio quo casoëthe contra indolem valachicae linguae geminationem consonantium in latino-valachicam orthographiam inducere conantur. — Днсъ Тѣ дншї зічї: „Ѣнеле препозїдїї тревѣїе респектате. Віне, віе; дар попорѣлѣ ле респектеазѣ, нѣ вѣре а щї де еле; вої іарѣш днкѣркадї шї препозїдїї, де каре лімба поастрѣ пѣпѣ акѣта п'аѣ щїѣт нїмїк, кѣм пе ad. Ромѣнїї вѣтрѣнїї пощрїї аѣ пѣзіт, знеорї сїнгѣр пе препозїдіа дн, скрїїндѣо къ д. фѣрѣ п. —

Редакторѣл.